

Els morts de la guerra civil espanyola (1939-1945)

La lectura del llibre *Del bressol a la cuneta*, de Pere Joan Sureda, sobre l'assassinat del seu pare Pere Sureda (Salt, 1904 - Orriols, 1936), ens ha portat a recordar diversos coneguts nostres que els seus pares també foren víctimes de la revolució i la contrarevolució, de la brutal lluita de classes durant la Guerra Civil a Espanya, a Catalunya, a Girona. El més conegut d'ells és el pare d'en Carles Vivó, popular artista gironí, el seu pare era director de la Coma Cros de Salt. El mestre Joan Domènech, el seu pare, tradicionalista, fou dels que agafaren les armes el 18 de juliol i fou condemnat a mort pel Comitè antifeixista que presidia Miquel Gayolà del POUM. I el nostre veí del carrer de la Força, J. M. Vilaseca, el seu pare, un important terratinent gironí, també fou assassinat.

El cas més rocambolesc és el del pare del nostre vell amic Jaume Teixidor, el pare ferroviari per ordres dels seus superiors de la Renfe, va anar a avisar J. Franquesa, tradicionalista, quan arriba a casa seva, aquest estava reunit amb diversos amics. Un escamot de milicians havien rebut la denúncia d'una reunió clandestina. I entre els nervis i el caos dels primers dies del 18 de juliol, aquests es van posar a disparar, i ell va ser el primer mort comptat pels franquistes gironins. Jaume Teixidor serà el primer conegut per Déu i per Espanya.

Per contrastar el llibre d'en Pere Sureda, que fa la natural apologia d'un pare màrtir, catòlic, conservador, actiu militant de les joventuts cristianes de Salt, rellegirem Sumaríssim d'Urgència 1643, la Guerra Civil dels germans Clarà (i Piñol), que juntament amb diversos dels components dels Comitès antifeixistes i Tribunal Popular de Girona i Salt, els franquistes els farien responsables de quasi tots els morts o assassinats després de l'aixecament militar hispànic contra la II República.

P. Sureda i J. Prat són nats i familiars de gent dels diferents bàndols, en Sureda és un obert antirepublicà contrarevolucionari, simpatitzant de l'historiador neoconservador i ultracatòlic Pío Moa, i seguidor de les idees religioses del seu malaguanyat pare. En canvi, J. Prat, no és cap ressentit, només vol fer història social, objectiva. No és anarquista ni marxista. Ell no amaga que la repressió en el bàndol republicà causà més de 50.000 morts a l'estat espanyol durant els primers mesos del conflicte. Per a J. Prat i els qui han estudiat les morts provocades per la Guerra Civil espanyola i la repressió franquista de forma més seriosa, es calcula que en l'àmbit d'Espanya foren executades 150.000 persones després de judicis sumaríssims i 50.000 més sense passar per judici ni presó. En l'àmbit de Catalunya, 3.385 víctimes entre 1938 i 1953; a les tàpies del cementiri de Girona foren afusellades 519 persones, pels croats nacionals catòlics franquistes.

La xifra de pèrdues humanes que ocasionà la guerra Civil espanyola, ha provocat controvèrsies diverses entre els qui han prestat atenció al tema. Del milió de morts, difós a la poatguerra, als càlculs o especulacions de Pierre Vilar, Tamames, Thomas, Salinas, Salas, Jackson, etc... segons l'historiador gironí Josep Clara, en el seu article «Els morts de Girona a la Guerra Civil», treball del qual transcrivim les xifres de morts, de les diverses que ens ofereix, ens decantem per la de Gabriel Jackson, per semblar-nos la més mesurada i menys partidista. Morts al front: de 100.000 a 125.000.

Morts per bombardeig: 10.000.

Morts per malalties i desnodriment: 50.000.

Per represàlies zona republicana: 20.000.

Per represàlies i execucions zona nacional (1936-44): 150.000 a 200.000.

Els morts totals, per tant, es calculen entre 400.000 a mig milió, aquí hauríem de comptar la gent que va passar molts d'anys als camps de concentració, batallons de treballadors, presons, presidis, i els milers que van marxar a l'exili a França, Mèxic, i als exiliats a l'interior del país que no van poder exercir professions ni exercitar llibertats.

- Les víctimes de la revolució a Girona: El nombre de persones executades o assassinades entre el 19 de juliol de 1936 i l'entrada de l'exèrcit vencedor, foren comptabilitzades al Bisbat de Girona per mitjà d'una enquesta que

hom envià a les parròquies el 1939. Els resultats d'aquesta enquesta ens diuen que 792 persones foren assassinades en terres del Bisbat. S'hi inclouen també els gironins assassinats en altres indrets de l'Estat. Hom concreta que es tracta de 520 seglars, 195 clergues, 74 religiosos i 3 seminaristes. El clergat fou la principal víctima d'aquestes violències estimulades pel descontrol i la passió dels primers moments revolucionaris. També la classe propietària, els homes de CEDA. Tradicionalistes i Lliga, etc... La gran majoria d'aquests assassinats es produïren l'any 1936, el 31 d'octubre va ser un dia especialment tràgic, arran del pretès desembarc de Roses, ja que el fet seria fatal per a moltes persones de dreta.

Com a xifra provisional suggerim que als camps de batalla hi moriren uns 2.000 gironins.

- Les víctimes de la reacció: «En un campo inmediato al cementerio de esta ciudad, en su parte sur, fueron fusilados en los dias que se indican, los individuos que durante la dominación marxista cometieron delitos merecedores de esta pena, en cumplimiento de sentencia impuesta por los consejos de guerra». Així podem assegurar que els primers afusellats són del 8 de març de 1939 i que el darrer és del 19 de gener de 1945. En donem la relació detallada per anys:

1939: 369 afusellats

1940: 99 afusellats

1941: 10 afusellats

1942: 16 afusellats

1943: 12 afusellats

1944: 3 afusellats

1945: 1 afusellat

Total: 510 afusellats

Sabem també, per la mateixa font, que a la presó hi moriren entre el 1941-1944, unes 44 persones, algunes de les quals hom sospita que de mort violenta. Entre els afusellats hi ha nombrosos camperols, obrers i jornalers de la CNT. Les personalitats més rellevants foren: l'escriptor Carles Rahola i el diputat al Parlament de Catalunya Josep Fàbrega, vell de 74 anys que com Rahola, no s'exilià.

Recapitulant les xifres donades en els diversos apartats, obtindríem aquest resultat global a les comarques gironines:

Morts al front: 2.000.

Morts per represàlies republicanes: 800.

Morts per represàlies «nacionals»: 600.

Morts per malaltia, subalimentació i bombardeig (1936-39): 3.500.

Total: 6.700 morts.

Pensem que unes 7.000 baixes és una xifra provisional, versemblant i acceptable si no es demostra el contrari. Això, naturalment, serien les víctimes més o menys directes de la guerra i no totes les repercussions demogràfiques que causà.

Font del document:

http://www.diaridegirona.cat/opinio/2017/05/23/morts-guerra-civil-espanyola-1939/847692.html?utm_source=rss